

Teorie

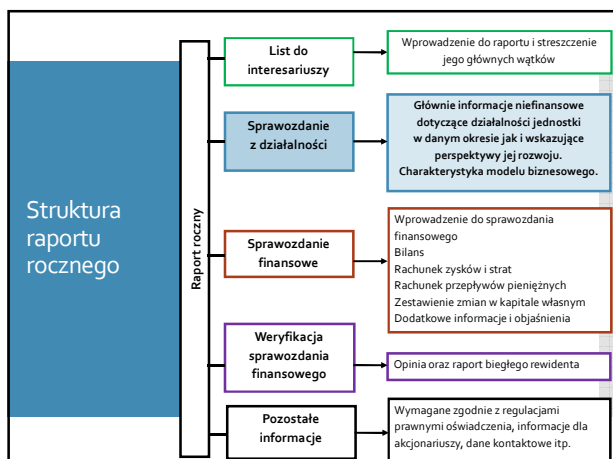
- **Teoria legitymizacji (*legitimacy theory*):** interesariusze wymagają od przedsiębiorstwa podejmowania takich działań, aby jego funkcjonowanie mogło być postrzegane jako przejrzyste, zgodne z normami prawa i zasadami ekonomii
- **Teoria interesariuszy (*stakeholders theory*):** interesariuszami są wszystkie podmioty lub ich grupy, które mogą wpływać na osiągnięcie przez organizację wyznaczonych celów lub pozostają pod wpływem jej oddziaływania
- **Teoria instytucjonalna (*institutional theory*):** przedsiębiorstwa przyjmują konkretne formy organizacyjne po to, aby uzyskać społeczną akceptację

Pojęcia bliskoznaczne

Pojęcia bliskoznaczne

- **sprawozdawczość opisowa (*narrative reporting*)**
- **ujawnienia kontekstowe (uznaniowe) (*contextual (discretionary) disclosures*)**
- **sprawozdawczość czynników niematerialnych (*intangible assets disclosures*)**
- **sprawozdawczość wartości (*ValueReporting*)**
- **sprawozdawczość kapitału intelektualnego (*intellectual capital reporting*)**
- **sprawozdawczość biznesowa (*business reporting*)**
- **rachunkowość społeczna (*social accounting*)**
- **Triple Bottom Line (TBL) reporting**
- **sprawozdawczość dotycząca środowiska, spraw społecznych i ładu korporacyjnego (*Environmental Social Governance (ESG) Reporting*)**
- **sprawozdawczość zintegrowana (*integrated reporting*)**

Informacje niefinansowe w sprawozdaniu z działalności

UoR, art. 49.2

Sprawozdanie z działalności jednostki powinno obejmować istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń, oraz m.in. informacje o:

- zdarzeniach istotnie wpływających na działalność jednostki
- przewidywanym rozwoju
- ważniejszych osiągnięciach w dziedzinie badań i rozwoju
- aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej
- stosowaniu zasad ładu korporacyjnego

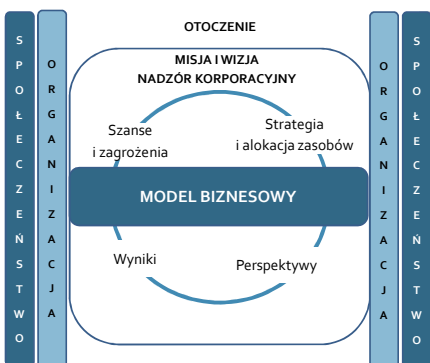
UoR, art. 49.3

Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować - **o ile jest to istotne** dla oceny sytuacji jednostki - **wskaźniki finansowe i niefinansowe**, łącznie z informacjami dotyczącymi zagadnień **środowiska naturalnego i zatrudnienia**, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wykazanych w sprawozdaniu finansowym

Model biznesowy

- **Model biznesowy** jest przeważnie rozumiany jako ogół działań podejmowanych przez jednostkę w celu kreowania i utrzymywania wartości
- **Model biznesowy** jest nowym narzędziem koncepcyjnym, zawierającym zestaw elementów i relacji między nimi, które przedstawia logikę działania danego przedsiębiorstwa w określonej dziedzinie (biznesie). Obejmuje on opis wartości oferowanej przez przedsiębiorstwo, wraz z określeniem podstawowych zasobów, procesów (działań), a także relacji zewnętrznych tego przedsiębiorstwa, służących tworzeniu, oferowaniu oraz dostarczeniu tej wartości i zapewniających mu konkurencyjność w danej dziedzinie oraz umożliwiających zwiększanie jego wartości
- Pojęcie modelu biznesowego jest kluczowym elementem koncepcji **sprawozdawczości zintegrowanej**

Nowy rdzeń raportu rocznego – model biznesowy

Key Performance Indicators - KPI

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.:

Zgodnie z art. 19 Dyrektywy: „jeżeli jest to konieczne dla zrozumienia rozwoju, wyników lub sytuacji jednostki analiza ta* zawiera zarówno **finansowe**, jak i w stosownych przypadkach, **niefinansowe kluczowe wskaźniki wyników**** związane z konkretnym obszarem działalności, w tym informacje dotyczące kwestii środowiskowych i spraw pracowniczych”

- * sprawozdanie z działalności
- ** w oryginale **key performance indicators**

Key Performance Indicators

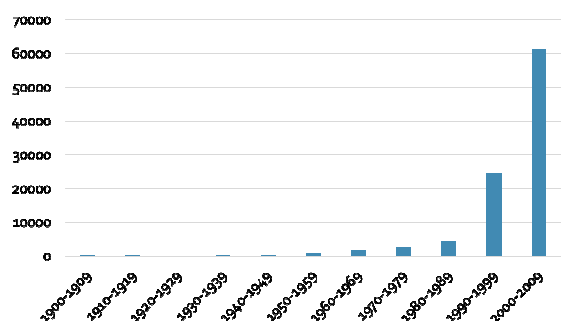
- KPI – kluczowe wskaźniki efektywności/wyników**
- Powinny one być wykorzystywane w zarządzaniu przedsiębiorstwem i ściśle związane z jego strategią. W procesie prezentacji KPI szczególne znaczenie ma ich:
- właściwy dobór i wskazanie ich związku ze strategią
  - optymalna liczba
  - zrozumiałość, porównywalność i wiarygodność

Regulacje i wytyczne

- **Stany Zjednoczone** – *Management Discussion and Analysis*
- **Wielka Brytania** – *Business Review*
- **IASB** - *Practice Statement Management Commentary*
- **Unia Europejska** - Dyrektywa ws. informacji niefinansowych
- **Polska** - KSR g Sprawozdanie z działalności

Analiza raportów rocznych – charakterystyka badań

Liczba publikacji dotyczących zawartości raportów rocznych w recenzowanych czasopismach naukowych w latach 1900 – 2009 według bazy Proquest

Badania dotyczące zawartości raportów rocznych

Analizie poddawano:

- znaczenie raportu na tle innych źródeł informacji, takich jak strony internetowe, reklamy czy broszury
- objętość raportu rocznego
- funkcje raportu rocznego i jego ewolucję w czasie kierunku narzędzia marketingowego
- sposób prezentacji informacji w raporcie, zarówno w formie tekstowej jak i graficznej, z wykorzystaniem fotografii i wykresów
- ujawnianie dobrowolnie w raportach informacji na temat problemów społecznych i środowiskowych, również w kontekście teorii legitymizacji
- ujawnienia dotyczące kapitału ludzkiego, ryzyka, ładu korporacyjnego

Badania Deloitte, PwC

Cel badań

Ustalenie kierunków **zmian ilości i jakości informacji niefinansowych** ujawnianych przez banki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie w latach 2005-2012

Hipotezy badawcze

- H₁ Przyczyną wzrostu objętości raportów rocznych jest wzrost ilości ujawnianych przez banki informacji niefinansowych
- H₂ Ilość informacji niefinansowych prezentowanych przez banki w sprawozdaniu z działalności zwiększa się
- H₃ Jakość informacji niefinansowych prezentowanych przez banki w sprawozdaniu z działalności poprawia się

Etapy badań

- I. Etap: analiza objętości informacji
- II. Etap: analiza jakości informacji
- III. Etap: analiza praktyk w zakresie ujawniania informacji w roku 2012

Metoda badawcza

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w pracy jest metoda **analizy treści (content analysis)**. Analiza treści może być zdefiniowana jako:

- podejście polegające na empirycznej, metodologicznej analizie tekstów z uwzględnieniem kontekstu ich prezentacji, oparte na odpowiednich zasadach i modelach
- ukierunkowane działanie polegające na analizie materiału jakościowego i próbie identyfikacji kluczowych zależności i znaczeń
- zbieranie danych polegające na kodowaniu jakościowych informacji w formie słownej w celu uzyskania skali ilościowych

W celu określenia jakości informacji wykorzystano **indeks ujawnień (disclosure index)**

Lp.	Informacje niefinansowe	Obecność w SzD
ZEWNĘTRZNE WARUNKI DZIAŁANIA		
1.	Otoczenie makroekonomiczne (opis rynku, charakterystyka zdarzeń istotnie wpływających na działalność jednostki)	1
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA		
2.	Charakterystyka działalności	1
3.	Struktura organizacyjna	1
4.	Zarządzanie ryzykiem	1
5.	Zarządzanie kadrami/Pracownicy	1
6.	Niefinansowe KPI	1
PRZEWDYWANY ROZWOJ		
7.	Strategia	1
8.	Perspektywy rozwoju	1
9.	Rozwój technologii/nakłady inwestycyjne na rozwój	1
INFORMACJE O AKCJACH I AKCJONARIACIE		
10.	Struktura akcjonariatu	1
11.	Notowania akcji na GPW	1
12.	Rating banku (ocena wiarygodności finansowej banku)	1
ŁĄD KORPORACYJNY		
13.	Organy władzy	1
14.	Przestrzeganie zasad ładu korporacyjnego	1
SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ		
15.	Działalność jednostki w obszarach społecznym i środowiskowym	1
SUMA		15

Indeks ujawnień

Maksymalna wartość indeksu - **15 punktów**. W zależności od liczby punktów przyjęto cztery kategorie charakteryzujące jakość prezentowanych informacji:

- **wynik 0 punktów:** brak informacji - oznacza, że bank nie prezentuje żadnych informacji niefinansowych w swoim raporcie,
- **wynik 1-5 punkty:** niska jakość informacji,
- **wynik 6-10 punktów:** dobra jakość informacji,
- **wynik 11-15 punktów:** bardzo dobra jakość informacji.

Spółki objęte badaniem

Banki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, gdyż:

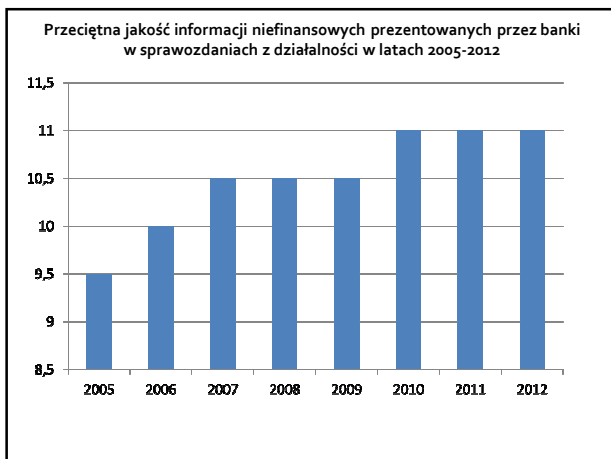
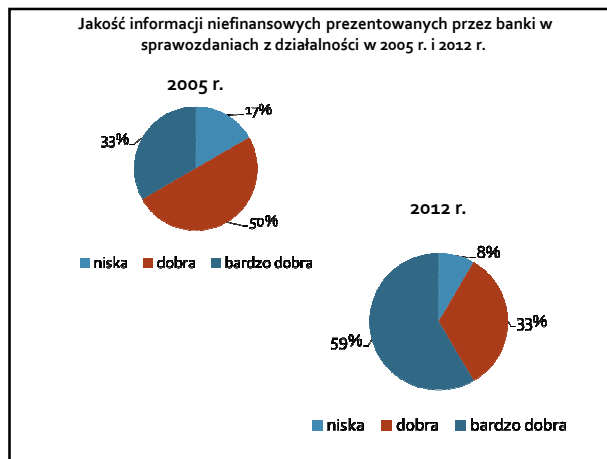
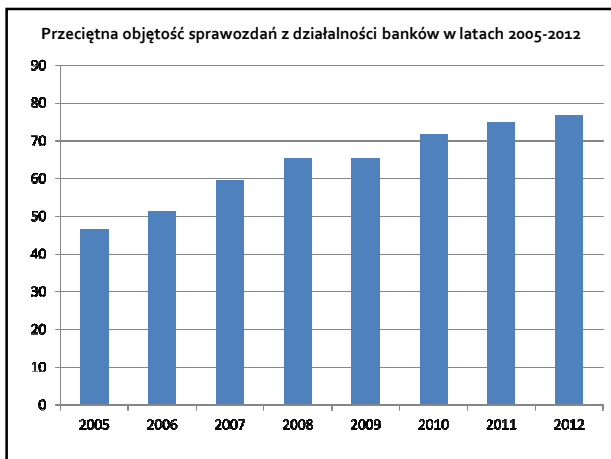
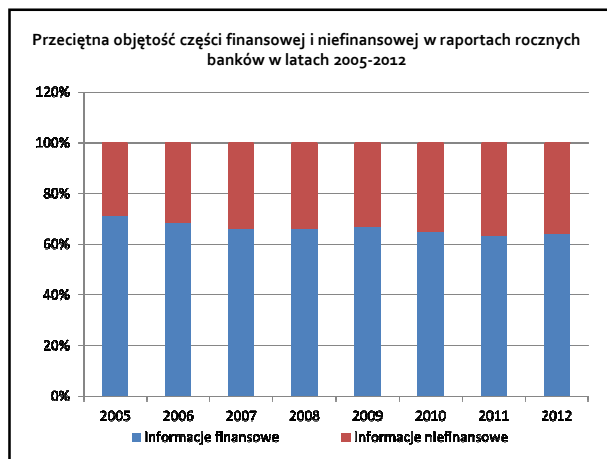
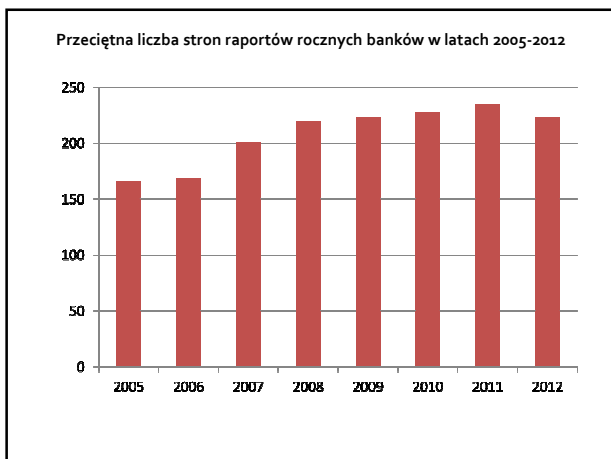
- działalność banków skutkuje określonymi konsekwencjami nie tylko dla nich samych, ich klientów, aktualnych właścicieli (akcjonariuszy) i potencjalnych inwestorów, ale również dla całej gospodarki
- od początku funkcjonowania banków do ich obowiązków względem klientów i pozostałych podmiotów znajdujących się w ich otoczeniu należy zapewnienie bezpieczeństwa i przejrzystości ich działania
- w ostatnich latach zaczęto zwracać szczególną uwagę na takie aspekty społecznego zaangażowania banków jak: etyka funkcjonowania, działania na rzecz lokalnej społeczności, przejrzystość raportowania, dbanie o rozwój i satysfakcję pracowników oraz wpisanie tych działań w realizowaną przez bank strategię

Spółki objęte badaniem

- dobra reputacja, osiągnięta dzięki odpowiedzialnemu ujawnianiu informacji, ma szczególnie istotne znaczenie w przypadku funkcjonowania banków
- zgodnie z zasadą legitymizacji banki, starając się odzyskać utracone w wyniku kryzysu ekonomicznego zaufanie, przywiązują szczególną uwagę do ilości prezentowanych informacji i ich jakości
- ograniczenie badań do jednego sektora umożliwi prezentację modelu sprawozdania z działalności dla należących do niego podmiotów, co ze względu na specyfikę informacji niefinansowych uzależnioną od prowadzonej działalności, byłoby trudne w przypadku jednostek reprezentujących różne sektory

Okres badań

Za okres badań przyjęto lata 2005 – 2012. Początkową datę wyznaczyła nowelizacja ustawy o rachunkowości z kwietnia 2004 r., wprowadzająca zapis iż, „Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować - o ile jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki - wskaźniki finansowe i niefinansowe, łącznie z informacjami dotyczącymi zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wykazanych w sprawozdaniu finansowym”

Wybrane wnioski (analiza sprawozdań z działalności za 2012 r.)

- Powszechne informowanie o warunkach zewnętrznych, prowadzenia działalności (opis rynku), jej specyfice (charakterystyka działalności) i zarządzaniu ryzykiem
- Różne kolejności prezentacji zagadnień
- Różne rodzaje ryzyka (14)
- Wyczerpujące informacje o pracownikach
- Brak niefinansowych KPI
- Model biznesowy - tak, ale nie odpowiadający jego charakterystyce przedstawionej w pracy
- Nie zidentyfikowano przejawu teorii legitymizacji
- CSR – tak, ale rozumiana jako działalność charytatywna i sponsorska

Wnioski – H1

- W badanym okresie wzrastała zarówno ilość informacji finansowych jak i niefinansowych, przy czym przeciętne tempo przyrostu objętości informacji niefinansowych (7,59%) było ponad dwa razy większe od przeciętnego tempa przyrostu objętości informacji finansowych (2,83%)
- Hipoteza pierwsza, zgodnie z którą *przyczyną wzrostu objętości raportów rocznych jest wzrost ilości ujawnianych przez banki informacji niefinansowych* została potwierdzona

Wnioski – H2

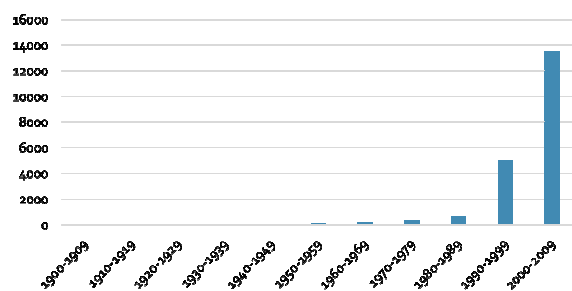
- Jak wykazały badania liczba stron sprawozdań z działalności rola w badanym okresie. W 2005 r. wynosiła bowiem przeciętnie 47 stron, w 2011 r. – 77, a przeciętne tempo przyrostu ich objętości w latach 2005-2012 wyniosło 7,42%
- Hipoteza druga, zgodnie z którą *zwiększa się ilość informacji niefinansowych prezentowanych przez banki w sprawozdaniu z działalności* została potwierdzona

Wnioski – H3

- Jakość prezentowanych informacji w kolejnych latach była coraz wyższa. W 2005 r. jedynie 1/3 badanych banków zaprezentowała informacje o wysokiej jakości. W 2012 r. zrobiło to już 59% z nich. Przeciętnie jakość informacji niefinansowych wzrastała w badanym okresie o 2%
- Hipoteza trzecia, zgodnie z którą *poprawia się jakość informacji niefinansowych prezentowanych przez banki w sprawozdaniu z działalności* została potwierdzona

Badanie opinii analityków finansowych

Liczba publikacji dotyczących oczekiwań użytkowników raportów rocznych w recenzowanych czasopismach naukowych w latach 1900 – 2012 według bazy Proquest

Badania dotyczące przydatności raportów rocznych dla użytkowników

Analizie poddawano:

- oczekiwania informacyjne analityków finansowych jako najważniejszej grupy użytkowników raportów rocznych
- znaczenie raportu na tle innych źródeł informacji wykorzystywanych przez analityków
- najbardziej przydatnych sekcji raportu rocznego
- znaczenie ujawnień środowiskowo-społecznych

Badania E&Y – *Measures that Matter*, Deloitte

Cel badań

Ustalenie znaczenia informacji niefinansowych w procesie podejmowania decyzji przez analityków finansowych.

Za cele szczegółowe uznano:

- ocenę obecnego stanu ich użyteczności decyzyjnej poprzez uzyskanie opinii analityków na temat:
  - częstotliwości ich wykorzystywania
  - ich jakości oraz
  - najważniejszych źródeł
- ustalenie kierunków działań zmierzających do bardziej efektywnego ich wykorzystywania w przyszłości poprzez poddanie ich procesowi ujednolicenia oraz wprowadzenia obowiązku ich zewnętrznej weryfikacji

Hipotezy badawcze

- H₁ Analitycy wykorzystują informacje niefinansowe w procesie podejmowania decyzji
- H₂ Częstotliwość korzystania z informacji niefinansowych przez analityków zależy od warunków podejmowania decyzji
- H₃ Sprawozdanie z działalności jest dla analityków najważniejszym źródłem informacji niefinansowych
- H₄ Ujednolicenie informacji niefinansowych jest oczekiwane przez analityków
- H₅ Informacje niefinansowe należy poddać zewnętrznej weryfikacji

Etapy badania

- I. Etap: pilotaż
- II. Etap: realizacja wywiadów
- III. Etap: wypełnianie kwestionariusza on-line przez respondentów

Metoda badań

- CATI (*Computer Assisted Telephone Interview*), wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny
- Ankieta on-line w formie kwestionariusza internetowego
- Badana próba była wybrana w sposób celowy, z zastosowaniem doboru kwotowego oraz metody „kuli śnieżnej”

Respondenci

- Analitycy finansowi zatrudnieni w domach maklerskich, Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych (TFI), Asset Management i Powszechnych Towarzystwach Emerytalnych (PTE)
- Przeanalizowano 61 wypełnionych kwestionariuszy

Ograniczenia badania

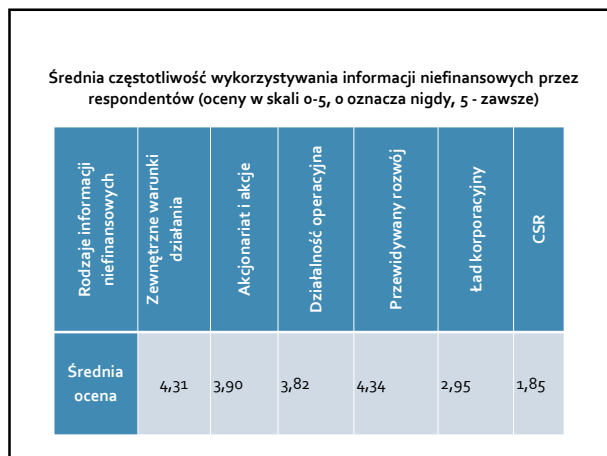
- Przeprowadzono je w stosunkowo niewielkiej grupie respondentów
- Wady metody CATI: krótki czas trwania wywiadu, (do 15 minut), pytania z listą odpowiedzi powinny uwzględniać ograniczone możliwości percepcyjne respondenta

Badania ankietowe

Ocena:

- **częstotliwości wykorzystywania informacji niefinansowych**
- ich jakości i objętości
- najważniejszych źródeł

Badania ankietowe

Ocena:

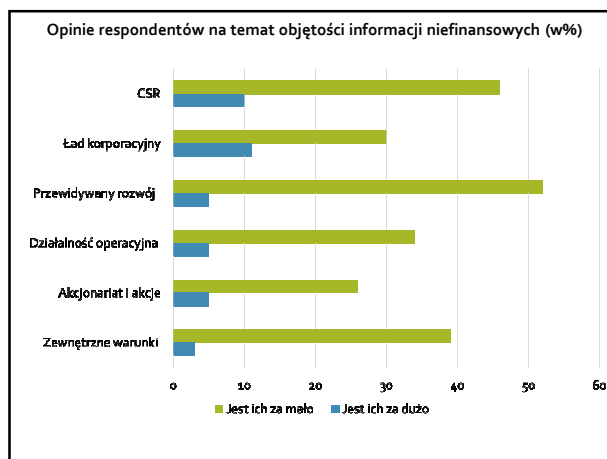
- częstotliwości wykorzystywania informacji niefinansowych
- **ich jakości i objętości**
- najważniejszych źródeł

Jakość informacji niefinansowych

Kolejna grupa pytań dotyczyła cech informacji niefinansowych. Określono je takimi przymiotnikami jak:

- prospektywne (dotyczące przyszłości)
- porównywalne z roku na rok (dotyczące tych samych zjawisk)
- porównywalne między spółkami z danej branży (co do zakresu i sposobu prezentacji)
- wiarygodne (prawdziwe, zgodne ze stanem faktycznym)
- zrozumiałe (napisane jasnym i przystępnym językiem)
- obiektywne (zarówno dobre jak i złe)

Informacje niefinansowe	Obecne cechy	Pożądane cechy
Zewnętrzne warunki	porównywalne w czasie zrozumiałe	prospektywne porównywalne w przestrzeni wiarygodne, obiektywne
Akcjonariat i akcje	porównywalne w czasie wiarygodne, zrozumiałe obiektywne	prospektywne porównywalne w przestrzeni
Działalność operacyjna	porównywalne w czasie zrozumiałe	prospektywne porównywalne w przestrzeni obiektywne, wiarygodne
Przewidywany rozwój	prospektywne porównywalne w czasie	obiektywne porównywalne w przestrzeni wiarygodne, zrozumiałe
Ład korporacyjny	porównywalne w czasie zrozumiałe	prospektywne porównywalne w przestrzeni obiektywne, wiarygodne
CSR	zrozumiałe	porównywalne w przestrzeni prospektywne, obiektywne wiarygodne porównywalne w czasie

Badania ankietowe

Ocena:

- częstotliwości wykorzystywania informacji niefinansowych
- ich jakości i objętości
- **najważniejszych źródeł**

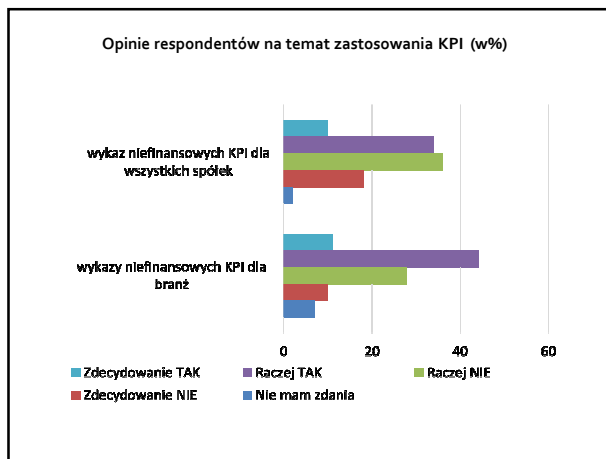
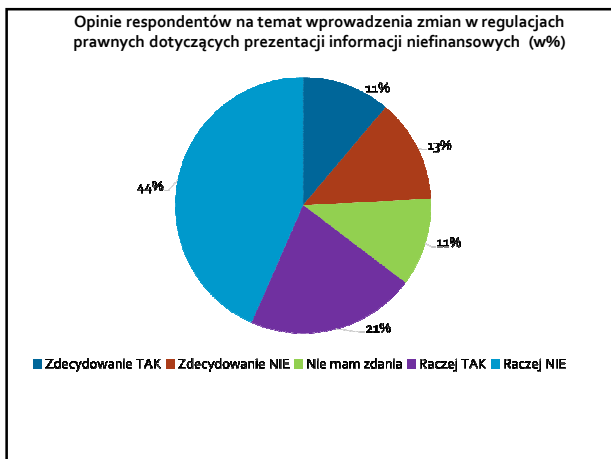
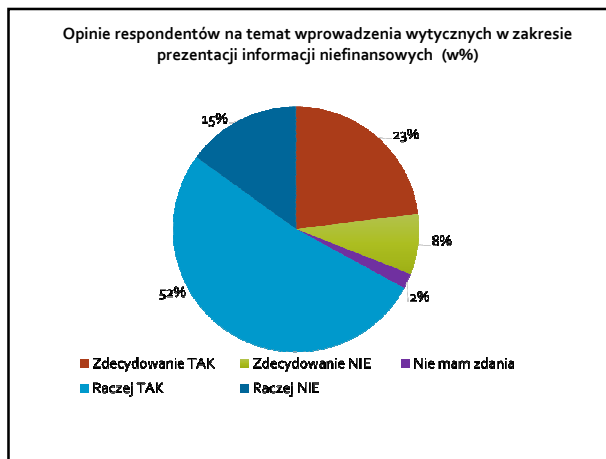
Średnia częstotliwość wykorzystywania źródeł informacji niefinansowych przez respondentów (oceny w skali 0-5, gdzie 0 oznacza nigdy, a 5 zawsze)

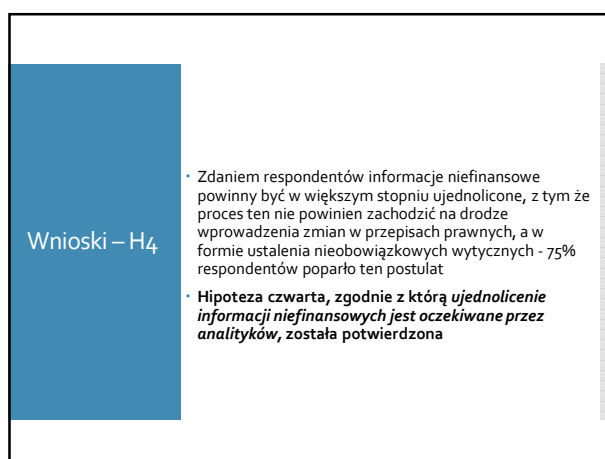
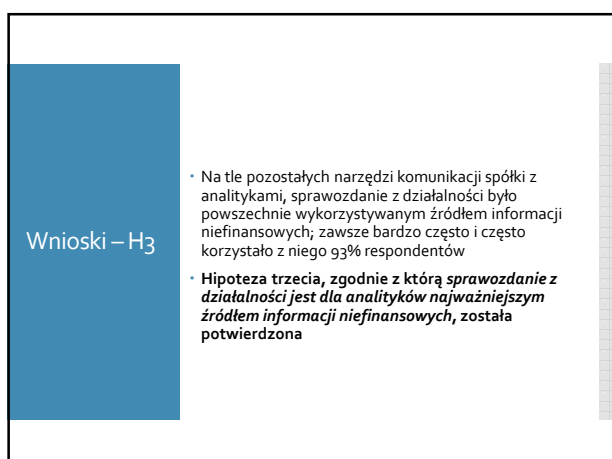
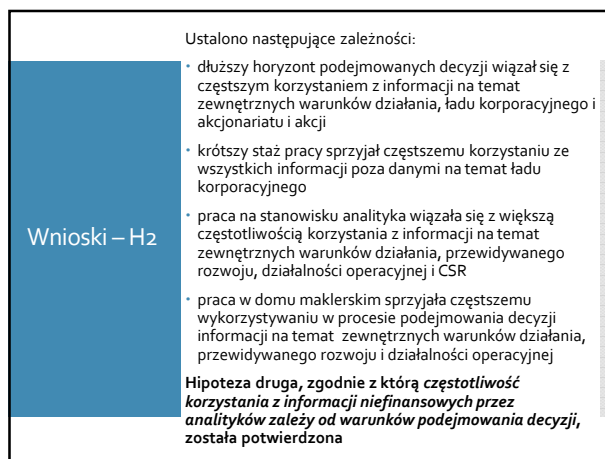
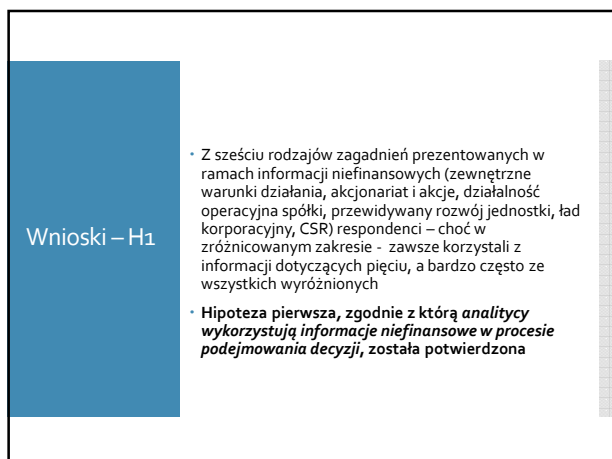
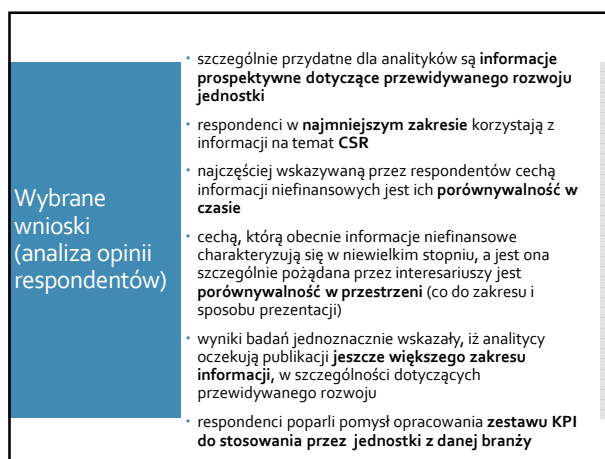
Zródło informacji	Sprawozdanie z działalności	List prezesa zarządu	Komunikaty bieżące	Raporty branżowe	Raport CSR	Strona internetowa	Bezpośrednie spotkanie	Media
Średnia ocena	4,31	3,20	4,43	3,54	1,28	3,77	3,93	3,59

Ujednolicenie i weryfikacja

Ustalenie kierunków działań zmierzających do bardziej efektywnego wykorzystywania informacji niefinansowych w przyszłości poprzez:

- poddanie ich **procesowi ujednolicenia** oraz
- wprowadzenia obowiązku ich **zewnętrznej weryfikacji**

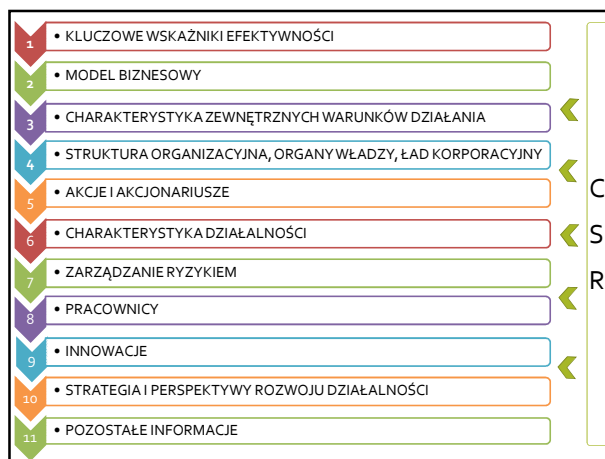
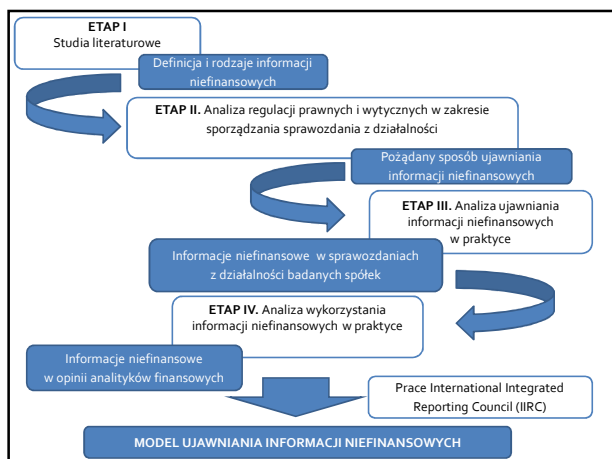

Wnioski – H5

- 62% respondentów uznało, że badanie informacji niefinansowych przez biegłego rewidenta nie jest konieczne, 23% osób było zdecydowanie przeciwnych wprowadzeniu tego obowiązku, a jedynie 8% uważało, że jest to wskazane
- **Hipoteza piąta, zgodnie z którą informacje niefinansowe należy poddać zewnętrznej weryfikacji, nie została potwierdzona**

Propozycja prezentacji informacji niefinansowych w sprawozdaniu z działalności

Cechy jakościowe informacji niefinansowych

- przydatność, istotność, kompletność, zgodność ze sprawozdaniem finansowym
- spójność, porównywalność, zrozumiałość, neutralność (obiektywność) i wiarygodność

Etapy opracowywania

- podjęcie decyzji o ujawnieniu informacji niefinansowych
- identyfikacja i zaangażowanie interesariuszy
- decyzja o zawartości sprawozdania z działalności, zbieranie i opracowanie informacji niefinansowych
- wewnętrzna i zewnętrzna weryfikacja informacji niefinansowych oraz ich zatwierdzenie

Ograniczenia

- informacje niefinansowe są w dużej mierze zależne od specyfiki danej jednostki i trudno poddają się ujednoczeniu na wzór informacji finansowych
- brak miernika lub szacunki i nowe jednostki pomiaru mogą utrudnić ich porównywalność
- zjawisko „przeładowania informacjami” użytkowników
- koszty i czasochłonność pozyskania i opracowania informacji
- opór przedsiębiorstw przed ujawnianiem informacji interesariuszom innym niż inwestorzy i analitycy
- możliwość utraty przewagi konkurencyjnej wynikająca z rozszerzonego zakresu ujawnień
- ryzyko pozwów sądowych
- krótkoterminowy horyzont

Korzyści

- prezentacja informacji, zarówno finansowych jak i niefinansowych, jest warunkiem koniecznym uzyskania przez interesariuszy pełnego, holistycznego, obrazu osiągnięć jednostki w danym okresie
- konsekwencją bardziej odpowiedzialnej polityki informacyjnej jest wzrost zaufania do zarządu, zwiększenie jego wiarygodności oraz budowa pozytywnego wizerunku spółki
- efektywna komunikacja w zakresie informacji niefinansowych wpływa także korzystnie na relacje z pracownikami, klientami i kontrahentami
- istotnym argumentem przemawiającym za ujawnieniem informacji niefinansowych jest obniżenie kosztu kapitału

Dziękuję za uwagę!